

УДК. 332.14

СУЧАСНИЙ СТАН РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Панкратенкова Д.О., Безлатня Л.О.

*Уманський державний педагогічний університет імені П.Г.Тичини, Умань, Україна
E-mail: pankratenkovadasha@mail.ru*

У статті розкрито сучасний стан рекреаційних ресурсів Черкаської області. Запропоновано класифікацію рекреаційних ресурсів регіону та розглянуто їх основні приклади. Виділено причини недостатнього використання рекреаційних ресурсів досліджуваної території. Розглянуто основні проблеми нераціонального використання рекреаційного потенціалу області та запропоновано основні шляхи вирішення цієї проблеми.

Ключові слова: рекреаційна діяльність, рекреаційні ресурси, рекреаційний потенціал території, «Золота підкова Черкащини».

ВСТУП

Черкащина є осередком України в її історичному, політичному, духовному та культурному розвитку. Великий ресурсно-рекреаційний потенціал дає їй можливість у майбутньому стати високорозвиненим туристичним регіоном. Тому подальший розвиток рекреаційної діяльності області вимагає поглибленого вивчення ресурсів, здатних відтворювати і розвивати фізичні, психічні, духовні та інтелектуальні сили людини, задовольняти її рекреаційні потреби.

Головною проблемою є те, що в умовах сьогодення рекреаційно-туристичний комплекс Черкаської області реалізує свої можливості на не повну потужність, а лише на третину.

Мета дослідження – провести теоретичний аналіз сучасного стану рекреаційного потенціалу Черкащини, розглянути основні причини нераціонального використання ресурсів, знайти основні шляхи подолання проблеми та перспективу розвитку рекреації у майбутньому.

У відповідності із метою перед нами були поставлені такі завдання:

- проаналізувати сучасний стан рекреаційних ресурсів Черкаської області;
- удосконалити класифікацію рекреаційних об'єктів території дослідження;
- оцінити проблеми використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону та розробити методи їх подолання.

1. СУЧАСНИЙ СТАН РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Черкащина — це край, який має багаті природні ресурси та значний історико-культурний потенціал. Унікальне поєднання сучасності і минулого, реальності і легенд давнини створюють численні історико-культурні пам'ятки на тлі чарівної

природи. Багаті природні ресурси Черкаської області створюють можливості для всебічного задоволення пізнавальних і рекреаційних потреб [1, с. 112]. Рекреаційні ресурси області можна поділити на: фітолікувальні, бальнеологічні, ландшафтні, кліматичні та пізнавальні.

До фітолікувальних рекреаційних ресурсів належать масиви лісових і паркових насаджень. Найбільшим лісовим насадженням області є Черкаський бір. Найвідомішими парками Черкаської області є: НДП «Софіївка», Будищанський, Лозуватський, Козачанський, Корсунь-Шевченківський Сидорівський та Велико-Бурімський парк.

Одним із найважливіших факторів лікувальної рекреації є наявність природних мінеральних вод. На території області створено такі лікувальні санаторії: «Радон» (м. Звенигородка), «Аквадар» (сmt. Маньківка). Бальнеологічні ресурси області, що використовуються у лікувальних цілях сприяють притоку відпочиваючих.

Черкащина — надзвичайно мальовничий край, що має ландшафтні рекреаційні ресурси. Розташована на правому та лівому березі Дніпра, вона має різноманітні форми рельєфу. На правобережжі особливо виділяються своєю неповторністю Мошногірський кряж та Канівські «гори».

Пізнавальних об'єкти представлені пам'ятками історії, історико-архітектурними пам'ятниками, пам'ятками сучасної архітектури, унікальними спорудами культури, спорту, ремесла тощо [2, с. 132].

Черкаська область нараховує 39 державних музеїв та 7 національних та державних історико-культурних заповідників (Шевченківський національний заповідник в Каневі; національний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка» на Звенигородщині; Корсунь-Шевченківський національний історико-культурний заповідник; національний заповідник «Чигирин»; Кам'янський державний історико-культурний заповідник; державний історико-культурний заповідник «Трахтемирів»; державний історико-культурний заповідник «Трипільська культура» на Тальнівщині, а також державний історико-архітектурний заповідник «Стара Умань» [3, с. 485].

Загалом регіон має досить потужну рекреаційну базу, яка представлена туристичними об'єктами, як природного так і антропогенного походження.

2. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЧЕРКАЩИНИ У МАЙБУТНЬОМУ

Черкащина має великі можливості для розвитку туризму і проаналізувавши настільки ефективно використовується курортно-рекреаційний потенціал регіону можна зробити певні рекомендації щодо подальшого розвитку туризму на даній території.

Необхідність розгляду питань розвитку рекреаційної сфери в Черкаській області є особливо актуальною, оскільки цей регіон має потужний ресурсно-рекреаційний потенціал, про що, зокрема, свідчить прийняття спеціальної державної програми «Золота підкова Черкащини». Серед основних завдань програми: охорона, раціональне використання та збереження культурної спадщини, створення сучасної туристичної інфраструктури, розвиток міжнародного співробітництва у даній сфері

[4]. Водночас Черкаська область не відноситься до регіонів України, які мають рекреаційну спеціалізацію та інтенсивно у цьому напрямі досліджуються, виступаючи типовим представником більшості регіонів, в яких рекреаційна діяльність є важливою, але не домінуючою складовою господарського комплексу.

Причиною цього є відсутність туристичної політики та відпрацьованого механізму стратегічного управління. Зовсім не враховуються особливості функціонування комплексу та лише поверхнево розглядаються проблеми туристично-рекреаційної діяльності. [5, с. 38]

Для подальшого та ефективнішого розвитку рекреаційної діяльності області необхідно використовувати нові програми туристичної спрямованості.

Організації туристичних маршрутів і рекреаційної діяльності сприяє наявність розгалуженої транспортної мережі та можливість забезпечення потенційних туристів та рекреантів екологічно чистими продуктами харчування. Розвиток туристсько-рекреаційної діяльності сприяє одержанню коштів для збереження та відтворення значного природного та історико-культурного потенціалу регіону, стимулює відродження народних ремесел та промислів, обслуговуючі та переробні галузі економіки. Як показує час, для Черкаської області індустрія туризму вже сьогодні стає однією з провідних галузей.

Упродовж останніх років було організовано і проведено низку національних та міжнародних заходів з різних видів оздоровчо-спортивного туризму. Велику увагу треба приділити для подальшого розвитку даного виду туризму так як, місцевість має всі необхідні ресурси для залучення більшої кількості туристів.

Використання рекреаційного потенціалу Черкаського регіону використовується не достатньо ефективно, що призводить до малих фінансових надходжень. Потрібно розробляти нові програми, екскурсії та маршрути для різної вікової категорії людей. Особливо велику увагу треба приділяти розвитку туризму на свята. Розробляючи тематичні тури, такі як, сімейні новорічні тури, молодіжні романтичні тури, тури з відвідуванням церков та монастирів на пасхальні свята та інші.

Все це буде приваблювати все більше і більше туристів, розвиваючи різні види туризму і накопичувати кошти на більш ефективне використання рекреаційного потенціалу області, а саме на реконструкцію історико-туристичних пам'яток, розробку нових програм і турів і реклами.

ВИСНОВКИ

Таким чином, щоб забезпечити належну віддачу від потужного ресурсно-рекреаційного потенціалу області, використовувати його для активного відпочинку та оздоровлення людей можна лише за умови чіткої організації туризму. Необхідно проводити програми популяризації (реклама), розробляти нові програми, екскурсії та маршрути.

Тоді можна буде з впевненістю сказати, що Черкаська область є не тільки географічним центром України, але й - туристичним.

Список літератури

1. Бейдик О. О. Історичні пам'ятки архітектури та містобудування на Черкащині та їх використання в рекреаційно-туристській справі / О. О. Бейдик, Г. І. Березняк, В. І. Новикова // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – Черкаси: Черкаський державний університет, 2001. – Випуск 27. – С. 111–116.
2. Основи рекреаційної географії: Природа, ресурсний потенціал регіонів: Навч. Посіб. Для студ.-географів педагог. універ./ О.В. Тімець, С.В. Совгіра. – К.: - Наук. Світ, 2005. – 253 с.
3. Бейдик О.О., Новикова В.І. Рекреаційно-туристські ресурси Середнього Подніпров'я (на прикладі Черкаської області) // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Мат. II міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – С.485-498.
4. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної програми "Золота підкова Черкащини" на 2006-2009 роки" від 15.05.2006 N 671.
5. Мазур Ф.Ф. Соціально-економічні умови розвитку рекреаційної індустрії. [навчальний посібник] / Ф.Ф. Мазур. - К.: Центр учбової літератури, 2005. - 96 с.

Панкратенкова Д.О. Современное состояние рекреационного потенциала Черкасской области и перспективы его дальнейшего развития / Д.О. Панкратенкова, Л.А. Безлатняя // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: География. – 2011. – Т. 24 (63). – №2, ч. 2 – С. 310-313.

В статье раскрыто современное состояние рекреационных ресурсов Черкасской области. Предложена классификация рекреационных ресурсов региона и рассмотрены их основные примеры. Выделены причины недостаточного использования рекреационных ресурсов исследуемой территории. Рассмотрены основные проблемы нерационального использования рекреационного потенциала области и предложены основные пути решения этой проблемы.

Ключевые слова: рекреационная деятельность, рекреационные ресурсы, рекреационный потенциал территории, «Золотая подкова Черкащины».

Pankratenkova D.O. Current status of the recreational potential of Cherkassy region and prospects for its further development / D.O. Pankratenkova, L.A. Bezlatnya // Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. – Series: Geography. – 2011. – Vol. 24 (63). – № 2, p. 2 – P. 310-313.

In the article the current state of recreational resources in the Cherkassy region. The classification of the recreational resources of the region and are considered their main examples. Highlighted the reasons for insufficient use of recreational resources in the study area. The main problem of irrational use of the recreational potential of the region and the basic ways of solving this problem.

Keywords: recreation, recreation resources, recreation potential of the territory, «Golden Horseshoe Cherkassy region».

Поступила в редакцию 08.04.2011 г.